

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

2023/2024

**STAV ODSTRÁNENIA NEDOSTATKOV
ZISTENÝCH PRI INŠPEKCIÁCH
NA STREDNÝCH ODBORNÝCH ŠKOLÁCH
V ŠKOLSKOM ROKU 2023/2024 V SR**

SPRÁVA Z NÁSLEDNEJ INŠPEKCIE

**KRITICKÝ
PRIATEĽ ŠKÔL
A ŠKOLSKÝCH
ZARIADENÍ**

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

**Stav odstránenia nedostatkov
zistených pri inšpekciách
na stredných odborných školách
v školskom roku 2023/2024 v SR**
SPRÁVA Z NÁSLEDNEJ INŠPEKCIE

Mgr. Eva Gregorová
Ing. Adriana Vykydalová
PaedDr. Monika Ružeková, PhD.
Mgr. Alžbeta Štofková Dianovská

Cieľom následnej inšpekcie (NI) bolo zistiť stav odstránenia nedostatkov zistených školskou inšpekciou v kontrolovaných subjektoch. Štátna školská inšpekcia (ŠŠI) sledovala cieľ kontrolou pedagogickej a ďalšej dokumentácie školy a hospitačnou činnosťou.

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH

Vykonaných bolo **69 NI**, z nich väčšina škôl bola štátnych (41) a mala vyučovací jazyk slovenský (65) (**Tabuľka 1**). Následné inšpekcie boli vykonané **po 21 komplexných, 44 tematických a 4 následných inšpekciách**.

Tabuľka 1 Prehľad o vykonaných následných inšpekciách na SOŠ

Počet kontrolovaných škôl		69
Vyučovací jazyk	slovenský	65
	slovenský a maďarský	1
	maďarský	3
Zriaďovateľ	štátne školy	41
	súkromné školy	26
	cirkevné školy	2
Sídlo	mesto	65
	vidiek	4

2 HLAVNÉ ZISTENIA

Vzhľadom na závažnosť inšpekčných zistení bolo na odstránenie zistených nedostatkov uplatnených **398** opatrení, z toho **172** odporúčaní, **213** opatrení prijatých riaditeľmi kontrolovaných subjektov a **13** opatrení uložených ŠŠI (**Tabuľka 2**). Z celkového počtu uplatnených **opatrení** boli 2 neaktuálne a 6 sa nedalo hodnotiť. Z celkového počtu uplatnených **odporúčaní** bolo 1 neaktuálne a 1 sa nedalo hodnotiť.

Tabuľka 2 Uplatnené opatrenia

.Spolu	398					
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		opatrenia uložené ŠŠI	
Počet	172		213		13	
z toho	akceptované	%	splnené	%	splnené	%
	104	61,2 %	179	86,9 %	11	91,7 %
	neaktuálne		neaktuálne ¹		neaktuálne	
	1	0,6 %	2	0,9 %	0	0 %
	nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť ²		nedá sa hodnotiť	
	1	0,6 %	5	2,4 %	1	7,7 %

¹ neaktuálnosť sa posudzuje v súvislosti so zmenou všeobecne záväzných právnych predpisov

² nedá sa hodnotiť sa posudzuje v súvislosti s aktuálnymi zmenami vzniknutými v kontrolovanej škole

Uplatnené **odporúčania** na odstránenie zistených nedostatkov sa týkali:

školského vzdelávacieho programu

- ✓ nevypracovanie školského vzdelávacieho programu (ŠkVP) s jasne formulovaným vlastným systémom hodnotenia žiakov, podmienkami výchovy a vzdelávania pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP);
- ✓ neposilnenie teoretického odborného vzdelávania disponibilnými hodinami;

riadenia školy

- ✓ neefektívna kontrolná a hospitačná činnosť (*nevykonávanie hospitačnej činnosti, nedostatky v analýze výsledkov kontroly, v prijímaní opatrení na skvalitnenie výchovy a vzdelávania, v absencii následnej kontroly*);
- ✓ neefektívny monitoring výchovno-vzdelávacieho procesu zameraný na rozvoj poznávacích, sociálnych, občianskych kompetencií a sebahodnotiacich a hodnotiacich zručností žiakov;
- ✓ nevykonávanie monitoringu prevencie a odhaľovania negatívnych javov v správaní žiakov (*šikanovanie, kyberšikanovanie, vysoká absencia*) a monitoringu sociálnej klímy a vzťahov medzi učiteľmi a žiakmi;
- ✓ nevyužitie potenciálu predmetových komisií a metodických združení na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu;
- ✓ nerealizovanie vzdelávania pedagogických zamestnancov (*uplatňovanie efektívnych vyučovacích stratégií, podpora menej úspešných žiakov*) a nedostatočné monitorovanie a vyhodnocovanie účinnosti získaných kompetencií na kvalitu vyučovania;
- ✓ neefektívny systém výchovného poradenstva a prevencie, psychologického a kariérového poradenstva;
- ✓ nevytvorenie školského podporného tímu, neurčenie kariérových pozícií PZ;
- ✓ nevytváranie podmienok pre inkluzívne vzdelávanie, neefektívna realizácia opatrení na podporu žiakov pri prekonávaní bariér v učení (*žiaci so zdravotným znevýhodnením, menej úspešní žiaci*);
- ✓ nerealizovanie systematickej a komplexnej autoevalvácie školy s cieľom skvalitniť edukáciu i riadenie školy;

podmienok výchovy a vzdelávania

- ✓ absencia edukačných publikácií na vyučovanie odborných predmetov;
- ✓ nevytvorenie odbornej učebne pre teoretické a praktické odborné vzdelávanie;
- ✓ nezabezpečenie modernizácie zastaraného a poruchového strojového vybavenia školských dielní a zastaraných ochranných pomôcok žiakov;
- ✓ neustanovenie školského parlamentu, nezapájanie žiakov do tvorby školského poriadku;
- ✓ nevypracovanie prevádzkových poriadkov odborných učební a laboratórií;
- ✓ uzatváranie zmlúv o poskytovaní praktického vyučovania so zamestnávateľmi, ktorí nespĺňali normatív materiálno-technického a priestorového zabezpečenia pre príslušný odbor;
- ✓ neupravenie pravidiel v školskom poriadku týkajúcich sa hodnotenia žiakov v prípade neprítomnosti žiaka na vyučovaní;
- ✓ neposkytnutie materiálno-technického vybavenia a priestorov zamestnávateľovi na realizáciu praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky;

výchovno-vzdelávacieho procesu

- ✓ nevyužívanie aktivizujúcich metód a stratégií podnecujúcich aktívne učenie, produktívnu komunikáciu, kritické myslenie a prácu v skupinách žiakov;

- ✓ neuplatňovanie inovatívnych metód a foriem vyučovania podporujúcich úroveň rozvíjania poznávacích kompetencií predovšetkým na úrovni hodnotenia a tvorivosti, ale aj sociálnych a hodnotiacich zručností žiakov;
- ✓ nevyhovujúca úroveň učenie sa žiakov v predmetoch všeobecného vzdelávania;
- ✓ nediferencovanie úloh a činností podľa špecifických potrieb a možností žiakov.

Uplatnené **opatrenia prijaté kontrolovanými subjektmi** a **uložené ŠŠI** na odstránenie zistených nedostatkov sa najčastejšie týkali:

školského vzdelávacieho programu

- ✓ nevypracovanie ŠkVP v súlade s platnou legislatívou (*nevypracovanie ŠkVP samostatne pre príslušné odbory v súlade so ŠVP; nesúlad UP s rámcovým učebným plánom príslušného ŠVP; nevypracovanie komplexných vlastných poznámok k UP a neakceptovanie poznámok k RUP; nerozpracovanie obsahových a výkonových štandardov niektorých predmetov v rozsahu vzdelávacích štandardov pre príslušné odbory; neprerokovanie ŠkVP v pedagogickej rade, rade školy, so zamestnávateľmi a s príslušnou stavovskou alebo profesijnou organizáciou*);

riadenia školy

- ✓ nedostatky pri prijímaní žiakov na vzdelávanie v SŠ (*neprerokovanie formy prijímacej skúšky, jej obsahu a rozsahu pre príslušné odbory v pedagogickej rade; neprerokovanie návrhu počtu žiakov do 1. ročníka v pedagogickej rade, v rade školy a nepredloženie návrhu počtu žiakov zriaďovateľovi školy; nedodržanie podmienok prijatia žiakov na nižšie stredné odborné vzdelávanie; prijímanie uchádzačov, ktorí nesplnili podmienky prijímacieho konania; neurčenie formy, obsahu a rozsahu prijímacej skúšky; neurčenie jednotných kritérií a ostatných podmienok prijatia na štúdium; nesúlad obsahu prijímacej skúšky zo SJL a MAT so vzdelávacím štandardom pre nižšie stredné vzdelávanie; nezriadenie prijímacej komisie ako poradného orgánu riaditeľa školy; nevydanie rozhodnutí o prijatí na štúdium; neodoslanie rozhodnutí o prijatí/neprijatí uchádzačom o štúdium v stanovenom termíne*);
- ✓ nedostatky pri konaní komisionálnych skúšok (*konanie KS z viac ako 2 predmetov v 1 deň*);
- ✓ nevykonávanie hodnotenia pedagogických zamestnancov;
- ✓ nedôsledné vedenie pedagogickej dokumentácie (*neevidovanie absencie žiakov v triednej knihe; neevidovanie odborného výcviku v triednej knihe; nesúlad zápisu v triednej knihe s preberaným učivom; vedenie pedagogickej dokumentácie v inom ako štátnom jazyku; absencia údajov v katalógových listoch*);
- ✓ nevypracovanie individuálneho vzdelávacieho programu pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami;
- ✓ nedodržanie Pokynov NIVaM pri príprave a realizácii EČ MS a PFIČ MS;
- ✓ nedostatky v príprave a realizácii teoretickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky (TČOZ MS) a praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky (PČOZ MS) (*nevypracovanie maturitných tém v súlade s výkonovými štandardmi pre praktické odborné vzdelávanie; nedodržanie podmienok na vymenovanie členov predmetovej maturitnej komisie; nedodržanie kritérií hodnotenia a celkového hodnotenia; nedodržanie pravidiel riadenia rozhovoru počas skúšania*);
- ✓ nedostatky v realizácii záverečných skúšok (ZS) (*neakceptovanie hodnotiacich kritérií teoretickej časti ZS uvedených v jednotných zadaniach; nezabezpečenie pomôcok uvedených v jednotnom zadaní teoretickej časti záverečnej skúšky; nevypracovanie tém na ZS tak, aby objektívne overili schopnosť žiakov používať nadobudnuté kompetencie pri výkone povolání a odborných činností, na ktoré sa pripravovali*);

podmienok výchovy a vzdelávania

- ✓ nezískanie profesijných kompetencií na výkon činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca; neabsolvovanie rozširujúceho programu funkčného vzdelávania vedúcimi pedagogickými zamestnancami;

- ✓ nezabezpečenie výchovno-vzdelávacej činnosti pedagogickými zamestnancami spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady a odbornosti vyučovania;
- ✓ nestanovenie základného úväzku vyučovacej povinnosti vedúceho PZ;
- ✓ nerozpracovanie podrobností prevencie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútornom predpise školy;
- ✓ organizovanie mimoškolských aktivít bez informovaného súhlasu a dohody so zákonným zástupcom neplnoletého žiaka;
- ✓ nedodržanie normatívo materiálno-technického a priestorového zabezpečenia pre ŠO a UO;
- ✓ nedodržanie maximálneho počtu žiakov v skupine na vyučovaní predmetu odborný anglický jazyk.

3 INÉ ZISTENIA

ŠŠI vzhľadom na závažnosť zistení upozornila **zriaďovateľa**³ 1 súkromnej SOŠ⁴ na nedostatky zistené pri následnej inšpekcii, ktoré súviseli s porušením všeobecne záväzných právnych predpisov týkajúcich sa nespĺňania kvalifikačných predpokladov riaditeľky školy na výkon pracovnej činnosti v príslušnej kategórii a v podkategórii pedagogického zamestnanca; dodržania základného úväzku vyučovacej povinnosti vedúceho pedagogického zamestnanca a uskutočňovania výchovy a vzdelávania podľa ŠkVP. V kontrolovanom subjekte bolo opätovne zistené nižšie ako 70 % zabezpečenie odbornosti vyučovania jednotlivých predmetov v rámci školského vzdelávacieho programu, a tak naďalej pretrváva dôvod zníženia objemu finančných prostriedkov pridelených MŠVVaM zriaďovateľovi školy na príslušný kalendárny rok.

Na viacnásobné opakované poverovanie funkciou riaditeľky školy bez vyhlásenia výberového konania ŠŠI upozornila v školskom roku 2022/2023 **zriaďovateľa**⁵ školy⁶, ktorý následne doručil oznámenie o vyhlásení výberového konania a jeho neúspešnosti z dôvodu neprihlásenia žiadneho uchádzača. Opätovne poveril vykonávaním funkcie poverenú riaditeľku školy, čo preukázala menovacím dekrétom, podľa ktorého je poverená vykonávať funkciu riaditeľky školy do vymenovania nového riaditeľa školy.

4 ZÁVERY

Akceptovaním 61,2 % odporúčaní riaditeľmi škôl sa vytvorili predpoklady na zlepšenie edukácie, riadenia a podmienok škôl. Stanovenie jednoznačných kritérií hodnotenia žiakov v jednotlivých predmetoch prispelo k objektívnosti ich hodnotenia. Upriamenie hospitačnej činnosti vedúcich PZ na uplatňovanie efektívnych stratégií vyučovania, na rozvíjanie sebahodnotiacich a sociálnych zručností žiakov, vytvorili predpoklady na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu a rozvoj kľúčových kompetencií žiakov. Realizovanie monitoringu a preventívnych aktivít sociálno-patologických javov a zefektívnenie systému výchovného poradenstva umocnilo pocit bezpečia žiakov v školskom prostredí. Personalizovaná analýza výkonov žiakov menej úspešných vo vzdelávaní a žiakov so zdravotným znevýhodnením vytvorila predpoklady na účinnejšie prekonávanie bariér v ich vzdelávaní. Plnenie kontrolnej a hodnotiacej funkcie predmetových komisií zefektívnilo ich činnosť ako poradného orgánu riaditeľov škôl. Dôsledné vedenie pedagogickej dokumentácie umožnilo efektívnu kontrolu obsahu vzdelávania. Vypracovanie a dodržiavanie prevádzkových poriadkov odborných učební a laboratórií a pravidiel ich využívania zvýšilo bezpečnosť a ochranu zdravia žiakov. Ustanovenie školského parlamentu umožnilo žiakom participáciu na rozhodovacích procesoch. Doplnením edukačných publikácií pre odborné predmety a dobudovaním odbornej učebne pre teoretické a praktické odborné vzdelávanie sa vytvorili adekvátne materiálne a priestorové podmienky pre vzdelávanie žiakov v príslušnom odbore. Poskytnutím priestorov a materiálno-technického vybavenia školy zamestnávateľovi v SDV počas PČOZ MS sa zvýšila úroveň realizácie MS a boli vytvorené podmienky na objektívne hodnotenie žiakov.

³ Mladé gastro n. o., Okružná 25, Svit

⁴ Súkromná stredná odborná škola, Dom Odborov Antona Bernoláka 51 blok B, Žilina

⁵ TACSE – inštitút vzdelávania s. r. o., Sídlisko M. Corvina 1996/40, Veľký Meder

⁶ Súkromná stredná odborná škola obchodu a služieb – Magán Kereskedelmi és Szolgáltatóipari Szakközépiskola, Hlavné námestie 35, Bátorove Kosihy - Bátorkeszi

Z uplatnených odporúčaní nebolo akceptovaných 38,8 %. Nevyužívanie aktivizujúcich metód a stratégií podnecujúcich aktívne učenie, produktívnu komunikáciu, kritické myslenie a prácu v skupinách žiakov, taktiež nezlepšenie úrovne vyučovania všeobecnovzdelávacích predmetov a nezabezpečenie podmienok praktického vzdelávania znižovali úroveň edukácie a rozvoj odborných zručností žiakov. Uzatvorenie zmlúv so zamestnávateľmi nespĺňajúcimi normatív materiálno-technického a priestorového zabezpečenia obmedzilo plnenie učebných osnov odbornej praxe príslušných študijných odborov. Nerealizovanie systematickej a komplexnej autoevalvácie školy nevytvorilo podmienky na skvalitnenie edukácie žiakov a riadenia školy.

Splnenie 86,9 % prijatých opatrení zo strany kontrolovaných subjektov a **91,7 % uložených opatrení ŠŠI** pozitívne vplývalo na zvýšenie úrovne riadenia škôl a na zlepšenie podmienok výchovy a vzdelávania. Vypracovanie ŠkVP v súlade so ŠVP, jeho prerokovanie v pedagogickej rade, v rade školy a zapracovanie pripomienok príslušných stavovských a profesijných organizácií vytvorilo predpoklady na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu a aktualizáciu ŠkVP v súlade s potrebami trhu práce. Zosúladenie učebných plánov vrátane komplexných vlastných poznámok k učebným plánom s RUP, vypracovanie učebných osnov, rozpracovanie obsahových a výkonových štandardov predmetov malo pozitívny dopad na plnenie obsahu a rozsahu vzdelávania. Pozitívny vplyv na úroveň riadenia malo vyhotovenie záznamov o hodnotení pedagogických zamestnancov, taktiež realizácia komisionálnych skúšok v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Vypracovanie individuálnych vzdelávacích programov pre žiakov so ZZ a následné personalizovanie výučby a inkluzívny prístup pomohli týmto žiakom prekonávať bariéry vo vzdelávaní. Objektivitu prijímacieho konania zabezpečilo rešpektovanie právnych predpisov. Plnením pokynov NIVaM bol zaistený regulárny priebeh EČ a PFIČ MS. Príprava a realizácia TČOZ MS, PČOZ MS a ZS v súlade s platnou legislatívou zaručila objektivitu hodnotenia žiakov. Zabezpečenie kvalifikovanosti vedúcich PZ a odbornosti vyučovania prijatím pedagogických zamestnancov spĺňajúcich kvalifikačné predpoklady umožnilo rozvoj kľúčových a odborných kompetencií žiakov v súlade s profilom absolventa. Splnením normatívov materiálno-technického a priestorového zabezpečenia sa skvalitnili podmienky výchovy a vzdelávania vo vzťahu k výučbe odborných predmetov i k osvojeniu zručností a pracovných návykov žiakov. Podrobné rozpracovanie prevencie a riešenia šikanovania vo vnútornom predpise školy prispelo k zvýšeniu bezpečnosti a ochrane zdravia žiakov. Dodržanie maximálneho počtu žiakov v skupine na vyučovaní predmetu odborný anglický jazyk zvýšilo úroveň edukácie žiakov. Organizovanie mimoškolských aktivít s informovaným súhlasom a dohodou so zákonným zástupcom neploletého žiaka prispela k zlepšeniu bezpečnosti školského prostredia.

V dôsledku nesplnenia 13,1% prijatých opatrení a 8,3 % opatrení uložených ŠŠI pretrvávali nedostatky vo vypracovaní ŠkVP; v prijímaní žiakov (*nevydanie rozhodnutí o prijatí žiaka bez prijímacej skúšky; neprerokovanie návrhu počtu žiakov v pedagogickej rade a rade školy; nevypracovanie testov zo SJL v súlade so vzdelávacím štandardom pre 2. stupeň ZŠ*); v rozhodovacom procese RŠ (*nevydanie rozhodnutí v súlade s aktuálnymi právnymi predpismi o správnom konaní*); v nesplnení kvalifikačných predpokladov RŠ na výkon pracovnej činnosti v príslušnej kategórii a podkategórii PZ; v nedodržaní základného úväzku vyučovacej povinnosti vedúceho PZ; v nedodržaní normatívu v oblasti materiálno-technického zabezpečenia v príslušnom odbore.

5 ODPORÚČANIA A PODNETY

5.1 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKÔL

- zefektívniť vnútorný systém kontroly, prijímať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a vyhodnocovať ich plnenie;
- hospitačnú činnosť zamerať na kvalitu výkonov žiakov, na implementovanie efektívnych stratégií vyučovania podnecujúcich aktívne učenie sa, konštruktívnu kooperáciu a rozvíjanie kritického myslenia žiakov;
- identifikovať príčiny neúspechov žiakov vo vzdelávaní, spolupracovať s nimi pri nastavení vhodných podporných opatrení;
- zabezpečiť dodržiavanie pokynov NIVaM na externom testovaní;

- zabezpečiť v prijímacom konaní vypracovanie testov zo SJL a MAT v súlade so vzdelávacími štandardmi pre 2. stupeň ZŠ;
- vykonávať pravidelný monitoring prevencie a odhaľovania negatívnych javov v správaní žiakov a príznakov šikanovania, výsledky dôsledne analyzovať a prijímať efektívne opatrenia na odstránenie nedostatkov.

5.2 ODPORÚČANIA PRE ZRIAĐOVATEĽOV

- zabezpečiť v spolupráci s riaditeľmi škôl modernizáciu materiálno-technického vybavenia odborných učební a dielní praktického vyučovania.

5.3 ODPORÚČANIA PRE PROFESIJNÉ A STAVOVSKÉ ORGANIZÁCIE

- zvýšiť participáciu stavovských a profesijných organizácií na tvorbe a modifikácii ŠkVP s ohľadom na aktuálne potreby zamestnávateľov.

5.4 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI SYSTÉMU

- zabezpečiť vzdelávanie učiteľov zacielené na inovatívne metódy vyučovania a stratégie rozvíjajúce kritické myslenie žiakov.